

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
WSI MILIKOWICE

2. Czas powstania

XIV w.

3. Miejscowość

MILIKOWICE

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: DOLNOŚLĄSKIE

powiat: ŚWIDNICKI

gmina: JAWORZYNA ŚLĄSKA

6. Współrzędne geograficzne

50°52'05"N 16°24'37"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: *Arnoldi villa* (1318 r.), *Arnoldsdorff* (1369 r.), *Amsdorf* (1393 r.), *Amsdorff* (1667 r.), *Amsdorf Ober-*, *Mittel-*, *Nieder-* (1785 r., 1830 r.), *Amsdorf* (1933 r.), *Jeżowo* (1945 r.), *Milikowice* (1947 r.).

HISTORIA:

Milikowice wzmiankowane są w źródłach w 1264 r., jako wieś *Arnolda*, a zatem odnosi się ona do imienia założyciela osady. Wieś założona została na prawie niemieckim, na surowym korzeniu. W 1305 r. na terenie Milikowic istniały dwa dwa majątki rycerskie oraz dziedziczne sołectwo, zaś w 1318 r. po raz pierwszy wzmiankuje się kościół św. Michała Archanioła. W latach 1370–1386 właścicielami wsi była rodzina von Czegenberg. W XV w. Milikowice podzielone były na Górny i Dolny wieś, zaś każda z części na przestrzeni wieków należała do innych właścicieli. W czasie wojny 30-letniej wieś została silnie zniszczona. W 1785 r. Milikowice podzielone były na trzy części: Dolną, Środkową i Górny. W Górnych Milikowicach znajdowały się 2 folwarki oraz. Zamieszkiwało tu 205 mieszkańców, w tym 12 kmieci, 23 zagrodników oraz 1 chatupnik. W Środkowych Milikowicach wymienia się natomiast 4 kmieci, 4 chatupników, ogólnie zaś 42 mieszkańców. Dolne Milikowice (gdzie położony był kościół), liczyły natomiast 199 mieszkańców, w tym 7 kmieci, 18 zagrodników i 3 chatupników. W 1830 r. Milikowice nadal podzielone były na trzy części: Dolną, Środkową i Górny. W Dolnych Milikowicach wymienia się 31 domów, wolne sołectwo, folwark, szkołę katolicą, młyn wodny oraz 268 mieszkańców. W Środkowej Wsi, znajdowało się wówczas jedynie 9 domów, zamieszkanym przez 77 mieszkańców, w Górnej wsi zaś, 55 domów, szkoła ewangelicka oraz wiatrak. Zamieszkiwało tu 418 mieszkańców. W 1845 r. w dalszym ciągu miejscowość podzielona była na trzy części, w których stopniowo wzrastała liczba mieszkańców, natomiast ilość budynków mieszkalnych pozostawała w zasadzie niezmienna. W 1905 r. dobra w zjednoczonej już wsi zakupił Eugen von Wietersheim, a w reках tego rodu pozostawały one do zakończenia II wojny światowej. Do dziś Milikowice zachowały swój czytelny układ ruralistyczny. Po 1945 r. doszło jedynie do nieznacznych, choć istotnych, jego przekształceń. Całkowicie zniekształcono pierwotny układ zabudowań majątku, wznosząc na jego terenie nowe budynki gospodarcze i przemysłowe.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

24 czerwca 2023 r.

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	MILIKOWICE	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	JAWORZYNA ŚLĄSKA	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI MILIKOWICE	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	ŚWIDNICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki;
- brak działań związanych z zachowaniem dawnego parku dworskiego oraz folwarku;

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie wieży kościoła św. Michała Archanioła jako dominanty krajobrazowej wsi;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza dawnego parku dworskiego oraz alei lipowo-wierzbowej na cmentarzu wiejskim;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny.

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
- Nowotny S., *Leksykon historii wsi powiatu świdnickiego do 1945 r.*, Świdnica 2018.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 20, *Masyw Ślęży, Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska*, red. M. Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F. A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 5, Brieg 1785.

Kartografia

- Messtischblatt, *Schweidnitz*, [1856 r.], *Königliche Preussische Landesaufnahme*.
- Messtischblatt, *Schweidnitz 5164*, 1932 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Kamil Pawłowski

24czerwiec 2023 r.

dr Kamil Pawłowski

